

LANDFYLLINGAR VIÐ GUFUNES Í REYKJAVÍK

Úrskurður Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum

1 INNGANGUR

Skipulagsstofnun hefur fengið til athugunar gerð landfyllinga við Gufunes í Reykjavík samkvæmt lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum.

Framkvæmdaraðili: Reykjavíkurborg.

Framkvæmd kynnt í matsskýrslu: Gerð tveggja landfyllinga við vestan- og norðanvert Gufunes í Reykjavík, alls um 46 ha að stærð.

Markmið framkvæmdar: Að útbúa land fyrir samfellda og þétta, blandaða byggð sem verður í góðum tengslum við miðborg Reykjavíkur með tilkomu Sundabrautar.

Athugun Skipulagsstofnunar: Þann 8. október 2004 tilkynnti Reykjavíkurborg framkvæmdina til Skipulagsstofnunar. Framkvæmdin var auglýst opinberlega þann 22. október 2004 í Lögbirtingablaðinu og Morgunblaðinu. Matsskýrsla lá frammi til kynningar frá 22. október til 3. desember 2004 á Borgarbókasafninu, Foldasafni, í Þjóðarbókhöðunni og hjá Skipulagsstofnun. Matsskýrslan var einnig aðgengileg á Netinu: www.rut.rvk.is og www.honnun.is. Leitað var umsagnar Reykjavíkurborgar, Fornleifaverndar ríkisins, Hafrannsóknastofnunarinnar, iðnaðarráðuneytisins, Siglingastofnunar, Umhverfisstofnunar, Umhverfis- og heilbrigðistofu Reykjavíkur og veiðimálastjóra. Á kynningartíma barst engin athugasemd en ein athugasemd eftir að kynningartíma lauk.

Gögn lögð fram við athugun Skipulagsstofnunar:

Matsskýrsla: Landfyllingar við Gufunes í Reykjavík. Mat á umhverfisáhrifum. Matsskýrsla ásamt viðaukum. Reykjavíkurborg. Umhverfis- og tæknisvið. Hönnun. Október 2004.

Önnur gögn: Svör Reykjavíkurborgar við umsögnum, athugasemd og fyrirspurn Skipulagsstofnunar dags. 28. október, 10., 16. og 18. nóvember, 9., 13. og 14. desember 2004.

2 UMSAGNIR OG ATHUGASEMDIR

Umsagnir bárust frá:

Reykjavíkurborg með bréfi dags. 15. nóvember 2004.

Fornleifavernd ríkisins með bréfi dags. 15. nóvember 2004.

Hafrannsóknastofnuninni með bréfi dags. 27. október 2004.

Iðnaðarráðuneytinu með bréfi dags. 8. nóvember 2004.

Siglingastofnun með bréfi dags. 29. október og tölvupósti dags. 13. desember 2004.

Umhverfisstofnun með bréfi dags. 26. nóvember 2004.

Umhverfis- og heilbrigðisstofu Reykjavíkur með bréfi dags. 8. nóvember 2004.

Veiðimálastjóra með bréfi dags. 28. október 2004.

Engin athugasemd barst á kynningartíma.

Eftir að kynningartíma lauk barst athugasemd frá:

Fuglavernd með tölvupósti dags. 7. desember 2004.

3 FYRIRHUGUÐ FRAMKVÆMD

Í matsskýrslu er kynnt fyrirhuguð gerð tveggja landfyllinga við Gufunes í Reykjavík og verður um tvo aðskilda áfanga að ræða. Fyrri áfanginn, alls um 34 ha landfylling, felur í sér gerð uppfillingar við vestanvert Gufunes í beinu framhaldi af gömlu sorphaugunum í Gufunesi og afmarkast til norðurs af bryggju við Áburðarverksmiðjuna í Gufunesi en til suðurs af Gufuneshöfða. Gert er ráð fyrir að landfyllingin muni ná um 300-400 m til vesturs út frá núverandi strönd og muni sjávardýpi við norðanverða landfyllinguna verða allt að 10 m. Síðari áfangi framkvæmdarinnar felur í sér gerð um 12 ha landfyllingar út frá Gufunesi norðanverðu sem mun ná um 400 m út í Eiðvík á rúmlega 5 m dýpi.

Samkvæmt matsskýrslu er áætluð heildarefnisþörf við gerð landfyllinga um 4,1 milljónir m³ og er gert ráð fyrir að efni komi aðallega úr námum á hafsbotni, auk uppgrafins efnis sem til fellur vegna jarðvinnsluframkvæmda á höfuðborgarsvæðinu. Jafnframt er gert ráð fyrir að notað verði dýpkunarefni úr Sundahöfn og efni úr námum á landi. Stefnt er að því að framkvæmdir hefjist sem fyrst og er gert ráð fyrir allt að 10 ára framkvæmdatíma.

3.1 EFNISTAKA

Í matsskýrslu kemur fram að til uppfillingar og í yfirlag fyllingar verði notaðir um 2,2 milljónir m³ af sjódældu efni, bæði grús og skeljagrús sem komi líklega úr námum í Faxaflóa og Hvalfirði, sem Björgun hf. rekur. Gera megí ráð fyrir að um 200.000 m³, þar af um 100.000 m³ af grjóti í grjótvarnargarða, komi úr námum á landi og sé stefnt að því að efni verði einungis tekið úr þeim námum sem þegar hafi vinnsluleyfi. Fram kemur að sé miðað við 8 ára uppbyggingartíma muni falla til um 1 milljón m³ af efni úr verklegum framkvæmdum á höfuðborgarsvæðinu sem geti nýst við gerð landfyllinga. Auk þessa sé gert ráð fyrir að í undirfyllingar verði nýttir um 750.000 m³ af dýpkunarefni sem til falli vegna framkvæmda hjá Reykjavíkurborg á næstu árum.

3.2 GERÐ LANDFYLLINGA

Í matsskýrslu kemur fram að byrjað verði á stærri landfyllingunni við vestanvert Gufunes. Grjótgarður verði byggður upp syðst á fyllingarsvæðinu við Gufuneshöfða og verði miðað við að garðurinn nái alla jafna 100 m norður fyrir það svæði sem fyllt verði í hverju sinni. Þannig verði landfyllingar unnar frá suðri til norðurs. Í upphafi verði grjótgarðurinn ekki fullmótaður en notaður sem kjarni við endanlegan grjótvarnargarð. Að auki verði byggðir þvergarðar eftir því sem þörf sé á til að hólfa fyllingarsvæði niður. Með ofangreindu fyrirkomulagi verði dregið úr því að grugg berist út fyrir fyllingarsvæði. Þvergarðarnir verði byggðir úr sjódældu efni eða efni sem fengið verði úr jarðvinnuframkvæmdum. Fram kemur að fyllingarefni verði sett ofan á óhreyft botnset og ef unnt reynist að nýta dýpkunarefni úr Sundahöfn verði það nýtt neðst í fyllingarnar. Því næst verði fyllt jöfnum höndum með efni úr jarðvinnuframkvæmdum á landi og sjódældu efni en í efsta lag fyllingarinnar, yfirlag, verði fyllt með sjávargrúsi. Fyllt verði í kóta 3,5 í Reykjavíkurkerfi. Fram kemur að notkun efnis úr malarnámum á landi verði takmarkað eins og kostur sé.

Fram kemur að efni úr Sundahöfn verði flutt á pramma inn á fyllingarsvæði og verði losað þannig að sem minnst dreifing verði á því. Efni úr námum í sjó verði flutt með dæluskipi að fyllingarsvæðum og því dælt um flotleiðslu til að lágmarka hreyfingu á sjávarseti á svæðunum. Þannig verði komist hjá því að grafa breiða rennu fyrir dæluskip. Fram kemur að efni úr jarðvinnuframkvæmdum og námum á landi verði ekið á staðinn með vörubílum, sem taki allt frá 10 til 20 m³ í hverri ferð.

Fram kemur að ekki verði endanlega lokið við gerð sjóvarnargarðsins fyrr en mesta sigið í fyllingunum verði komið fram. Á sjávarbotni séu þykk setlög sem þurfi að pressa vökva úr. Líklega verði um 100-150.000 tonna farghaugur, sem fluttur verði til á landfyllingunum eftir ákveðnum reglum, nýttur til þessa verkefnis og með þessu móti verði sigið á nýju landi tekið út á þremur til fjórum mánuðum.

3.3 AÐRIR KOSTIR

Í matsskýrslu kemur fram að í umhverfismati Aðalskipulags Reykjavíkur 2001-2024 hafi verið fjallað um hvaða aðrir kostir kæmu til greina fyrir íbúðarbyggð og hafi eftirfarandi kostir verið til umræðu í aðalskipulagsvinnu sem möguleg byggingarsvæði í stað byggðar á landfyllingum í Gufunesi:

- Byggð í Álfsnesi fyrr en áætlað er,
- byggð í Geldinganesi eða,
- byggð í þriðja áfanga Úlfarsfellssvæðis.

Talið hafi verið að ofangreindir kostir styddu síður við markmið um hagkvæma nýtingu lands og þjónustukerfa en byggð á landfyllingum í Gufunesi. Af þeim sökum hafi sá kostur orðið fyrir valinu og því lagður fram til athugunar og úrskurðar Skipulagsstofnunar.

Núllkostur. Fram kemur í matsskýrslu að komi ekki til landfyllinga í Gufunesi þurfi Reykjavíkurborg að leita annarra svæða til framtíðaruppbyggingar íbúðarsvæða í borginni.

4 UMHVERFISÁHRIF FRAMKVÆMDAR SAMKVÆMT FRAMLÖGÐUM GÖGNUM VIÐ ATHUGUN SKIPULAGSSTOFNUNAR

4.1 ÁHRIF Á MENN OG SAMFÉLAG

4.1.1 Áhrif á skipulag

Í matsskýrslu kemur fram að að skv. Aðalskipulagi Reykjavíkur 1996-2016 hafi verið gert ráð fyrir hafnarsvæði og iðnaðarsvæði á svæði fyrirhugaðra landfyllinga og á Geldinganesi en þar sem ekki hafi verið talin þörf fyrir uppbyggingu nýs hafnarsvæðis fyrir Reykjavík hafi verið gerð breyting á aðalskipulaginu. Í nágildandi Aðalskipulagi Reykjavíkur 2001-2024 sé gert ráð fyrir fyrirhuguðum landfyllingum og þar og í landi Gufuness sé gert ráð fyrir þéttri og hárrí, blandaðri byggð með 7500-9000 íbúum. Ekki felist í þessu fyrirætlun um breytingar á umfangi fyrirhugaðra landfyllinga við Gufunes. Uppbygging íbúðarbyggðar sé ekki háð mati á umhverfisáhrifum en í deiliskipulagsvinnu verði hugað nánar að umhverfisþáttum sem lúti að byggð. Fram kemur í matsskýrslu að starfsemi í Áburðarverksmiðjunni hafi verið hætt og verði mannvirki verksmiðjunnar rifin niður í tengslum við uppbyggingu svæðisins. Ekki hafi verið tekin ákvörðun um að flytja flokkunarstöð Sorpu en um það verði fjallað í deiliskipulagsvinnu. Fram kemur að í Gufunesi hafi til langs tíma verið urðunarstaður fyrir sorp frá Reykjavík og nágrenni en urðun þar hafi verið aflögð árið 1991. Fram kemur að í deiliskipulagstillögu fyrir útivistarsvæði við Gufunes sé gert ráð fyrir fjölbreyttri útivistarnotkun á þessu svæði. Með landfyllingum við Gufunes og íbúðarbyggð á svæðinu verði það í heild sinni betur fallið til útivistar en það sé í dag.

Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að stofnunin telji að upphaflegar forsendur fyrir afmörkun nyrðri landfyllingu séu ekki lengur fyrir hendi þar sem hún tengdist landfræðilega og skipulagslega fyrirhugaðri byggingu hafnar í Eiðsvík. Eftir að hætt hafi verið við þá uppbyggingu skorti heildstæða mynd af uppbyggingu og skipulagi á svæðinu, enda hafi Reykjavíkurborg samþykkt að endurskoða fyrirhugaða landnotkun skv. aðalskipulagi miðað við breyttar forsendur. Umhverfisstofnun telur að taka verði tillit til þessa við undirbúning fyrirhugaðra framkvæmda og að útlínur landfyllinga eigi ekki að vera bundnar af útlínum hafnar í Eiðsvík. Lega, stærð og útlínur landfyllingar, miðað við núverandi aðstæður, sé ekki í samræmi við strandlínu og landslagsheildir á svæðinu, einkum síðari (nyrðri) áfangi landfyllinganna. Fram kemur að það sé mat Umhverfisstofnunar að við endurskoðun áætlana um landnotkun á Geldinganesi eigi m.a. að taka tillit til þess að strandsvæði séu tilvalin til útivistar. Leggja eigi áherslu á að halda ströndinni við Geldinganes, í Eiðsvík og nágrenni óraskaðri eftir því sem kostur er og gera ráð fyrir aðgengi almennings. Röskun fjörunnar í Eiðsvík sé í ósamræmi við stefnumótun í samþykkttri Staðardagskrá 21 fyrir Reykjavík þar sem stefnt sé m.a. að því að höfuðstóll náttúrusvæða haldist óskertur og að náttúrulegum fjölbreytileika lífríkis verði við haldið. Það sé mat Umhverfisstofnunar að falla eigi frá fyrirhugaðri landfyllingu við norðanvert Gufunes.

Í svörum Reykjavíkurborgar kemur fram að þrátt fyrir að endurskoða eigi skipulag á Geldinganesi sé ekki þar með sagt að landfylling í Eiðsvík og sú landnotkun, sem gert sé ráð fyrir í nágildandi aðalskipulagi, komi til með að breytast. Af þeim sökum sé sú matsvinna sem hafi verið unnin óháð hugsanlegum landnotkunarbreytingum á Geldinganesi. Fram kemur að þegar ákveðið hafi verið að leggja út í mat á umhverfisáhrifum fyrirhugaðra landfyllinga hafi einungis verið um efnismassa landfyllinganna að ræða, burtséð frá þeirri uppbyggingu sem fylgja myndi í kjölfarið.

Ætlunin hafi verið að komast að raun um hvort á þessu svæði væru aðstæður þannig að ásættanlegt væri, út frá umhverfislegum sjónarmiðum, að búa til land eins og skipulagsyfyrirvöld hafi gert ráð fyrir við aðalskipulagsgerð. Framkvæmdaraðili hafi metið það svo út frá þeim athugunum sem fram hafi farið að umhverfisáhrif landfyllinga á þessu svæði verði innan ásættanlegra marka eins og fram komi í niðurstöðum matsskýrslu. Sú vinna sem á eftir fylgi snúi að nánari útfærslu borgaryfirvalda á deiliskipulagsstigi í samráði við ýmsa hagsmunaaðila þar á meðal Umhverfisstofnun. Fram kemur að stefnt sé að því að hefja fyllingarvinnu syðst á svæðinu og vinna í norðurátt og því geti liðið nokkur tími þar til fyllingarvinna hefjist í Eiðsvík og þannig gefist nægjanlegt svigrúm til að endurskoða afmörkun fyllingar á því svæði á seinni stigum.

Fram kemur að hvað varðar samræmi framkvæmda við umhverfisstefnu Reykjavíkur og Staðardagskrá 21 þá liggi fyrir að fyrirhugaðar framkvæmdir samræmist ekki þeirri stefnu að halda höfuðstól náttúrusvæða óskertum. Ósamræmið felist í að náttúruleg fjara í Eiðsvík skerðist. Bent er á að í Staðardagskrá 21 komi einnig fram að við skipulag byggðar sé nauðsynlegt að mynda jafnvægi byggðar og náttúru og leitast sé við að halda sérstæðum svæðum, einstökum jarðmyndunum og fjölskrúðugu lífríki, ósnortnu frá náttúrunnar hendi. Ekki verði séð að fyrirhuguð landfylling í Eiðsvík sé í ósamræmi við fyrrnefnd stefnumið staðardagskrár.

Í umsögn Siglingastofnunar kemur fram að í matsskýrslu sé ekki gerð grein fyrir afstöðu landfyllingar gagnvart fyrirhuguðum hafnarbökkum Reykjavíkurhafnar í Kleppsvík, þ.e. lengingu Vogabakka til norðurs. Ekki komi fram fjarlægð landfyllingar frá bakkalínunni, né hvert svigrúm hafnarinnar sé til að dýpka upp að fyllingunni til að skapa athafnarými fyrir skip. Varðandi landnotkun og skipulag á fyllingunum bendir Siglingastofnun á að hinum megin við Kleppsvík sé aðalgámahöfn landsins með starfsemi allan sólarhringinn. Fyrirhuguð landnotkun þurfi að taka tillit til þessarar hafnarstarfsemi.

Í svörum Reykjavíkurborgar kemur fram að farið hafi verið eftir samþykktu aðalskipulagi við afmörkun landfyllingar. Samkvæmt frumáætlun Reykjavíkurhafnar frá janúar 1999 um dýpkun innsiglingar og legusvæða til framtíðar sé gert ráð fyrir dýpkun á 200 m svæði framundan Vogabakkalínu. Þessi frumáætlun hafi verið lögð til grundvallar í mati á umhverfisáhrifum dýpkunarframkvæmda Reykjavíkurhafnar. Góður möguleiki sé til að auka þetta svigrúm fyrir stærri skip. Reiknað sé með, þegar til framkvæmda komi, að haft verði samráð við Reykjavíkurhöfn um útfærslu á útmörkum fyllingarinnar. Varðandi landnotkun á fyrirhuguðum uppfyllingum sé það áréttað að framlögð matsskýrsla og mat á umhverfisáhrifum taki eingöngu til gerðar landfyllinga. Umhverfismat skipulags á landfyllingunum muni fara fram síðar.

Í frekari umsögn Siglingastofnunar við fyrirspurn Skipulagsstofnunar um hæðakóta fyrirhugaðra landfyllinga sem skv. matsskýrslu verði 3,5 m í hæðakerfi Reykjavíkur kemur fram að með tilliti til flóðhæðar með 100 ára endurkomutíma, landsigs og sjávarstöðuhækkunar sé eðlilegt að setja kröfur um að gólfkótar verði ekki lægri en +4,3 m og landhæðir fullfrágengis lands ekki lægri en 4,0 til 4,2 m.

Í svörum Reykjavíkurborgar kemur fram að lægstu kótar samkvæmt álitum Siglingastofnunar eigi mjög vel við þá kóta sem Reykjavíkurborg muni gera kröfu um sem lægstu kóta á aðalgólfi. Ástæðan fyrir kóta 3,5 m á uppfyllingu sé sú að með því móti verði unnt að koma hluta af efni sem til falli úr húsgrunnum fyrir á svæðinu. Þá verði götur og bílastæði uppbyggð með burðarlagefnum ofan á uppfyllinguna. Einnig

þurfi að vera rými fyrir gróðurmold á gróðursvæðum, svo sem í görðum og á öðrum útivistarsvæðum.

4.1.2 Sjónræn áhrif

Í matsskýrslu kemur fram að í kjölfar landfyllinga muni ásýnd lands breytast þar sem nýtt land komi í stað hafsvæðis. Á þessu stigi séu hugmyndir um hæð og útlit bygginga skammt á veg komnar en í deiliskipulagi verði hugað betur að sjónrænum þáttum og öðrum áhrifum sem byggð á svæðinu muni valda.

4.1.3 Áhrif vegna efnisflutninga

Í matsskýrslu kemur fram að á framkvæmdatíma, sem verði allt að 8-10 ár, sé áætlað að aukning þungaumferðar vegna efnisflutninga á landi verði um 10% á Gullinbrú, 25% á Strandvegi og 30% á Gufunesvegi. Komist Sundabraut í notkun á þessum tíma megi gera ráð fyrir að umferð um Gullinbrú minnki á seinni vinnslustigum landfyllinga. Gera megi ráð fyrir að aukin umferð leiði til þess að hljóðstig við þessar götur aukist sem því nemi en að aukningin verði þó svo lítil að það kalli ekki á sérstakar mótvægisáðgerðir. Ekki verði leyfðir efnisflutningar að næturlagi.

4.1.4 Hættur

Í matsskýrslu kemur fram að niðurstöður rannsókna gefi til kynna að nýmyndun gass eigi sér enn stað í gömlu sorphaugunum í Gufunesi og metangas og koldíoxíð muni streyma þaðan út í einhvern tíma. Ekki sé hægt að segja fyrir um með vissu hversu lengi gasmyndun muni eiga sér stað en talið sé að niðurbrot og gasframleiðsla geti staðið yfir í 15-30 ár. Fram kemur að framkvæmdir við landfyllingar við Gufunes séu ekki þess eðlis að byggð verði upp sérstök vinnuaðstaða fyrir starfsmenn á þessu stigi og muni lokuð rými því ekki myndast á framkvæmdatíma úti á fyllingum, auk þess sem fjarlægð milli fyllinga og hauga sé það mikil að gas berist tæplega þá vegalengd, án þess að loftskipti eigi sér stað. Því verði ekki séð að gasústreymi frá sorphaugunum á Gufunesi komi til með að hafa áhrif á starfsmenn við landfyllingar í Gufunesi. Lögð verði áhersla á að fræða starfsfólk á svæðinu um mögulegar hættur og þjálfað það í réttum viðbrögðum við þeim.

Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að gasmyndun geti verið virk mun lengur en þau 15-30 ár sem tilgreind séu í matsskýrslu. Stofnunin bendir á að í matsskýrslu sé einungis fjallað um áhættu starfsmanna á framkvæmdartíma en ekkert um áhættu, forvarnir eða aðgerðir á „rekstartíma“, þ.e. eftir að íbúar hafi flust á svæðið. Lokuð eða afmörkuð svæði byggðar, s.s. bílakjallarar, þvottahús, geymslur, skjólsæl leiksvæði o.fl. geti verið staðir þar sem gas gæti safnast fyrir. Stofnunin telur að ekki eigi að veita heimild til landfyllingar fyrir byggð án þess að farið hafi fram ítarlegt áhættumat vegna búsetu á svæðinu.

Í svörum Reykjavíkurborgar kemur fram að framlögð matsskýrsla fjalli einungis um uppfyllingu lands við Gufunes en ekki uppbyggingu byggðar. Af þeim sökum hafi eingöngu verið fjallað um mögulega áhættu fyrir starfsmenn sem vinna muni við gerð landfyllinga. Við gerð deiliskipulags, áður en komi að uppbyggingu á landfyllingum, séu líkur á að endurtaka þurfi þær mælingar sem fram hafi farið á svæðinu og meta áhættu vegna gasmyndunar, með hliðsjón af niðurstöðum þeirra.

4.2 ÁHRIF Á MENNINGARMINJAR

Í matsskýrslu kemur fram að Árbæjarsafn hafi unnið úttekt á mögulegum fornleifum á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði eða í námunda við það. Fjórir minjastaðir séu skráðir nálægt eða við ströndina í landi Gufunes í grennd fyrirhugaðra landfyllinga. Í Gufuneslandi hafi almennt orðið mikil röskun lands sem rekja megi til landfyllingar og urðunar sorps á svæðinu og sé minjagildi fornleifa því takmarkað. Engu að síður geti enn leynst fornleifar í jörðu og verði því höfð aðgát við jarðrask nálægt minjastöðum.

Í umsögn Fornleifaverndar ríkisins kemur fram að skýra beri stofnuninni frá því ef fornleifar finnast við framkvæmdir.

4.3 ÁHRIF Á LÍFRÍKI

Í matsskýrslu kemur fram að svæðið upp af vestari landfyllingunni hafi verið nýtt undir sorphauga frá 1967 til 1991. Ýmis spilliefni hafi verið urðuð á haugunum án þess að nákvæmt bókhald hafi verið haldið yfir staðsetningu urðunar og frágang þeirra efna. Fram kemur að niðurstöður sýnatöku Umhverfis- og heilbrigðisstofu Reykjavíkur á landi vegna flæðis mengunarefna frá Gufuneshaugum í tengslum við vestari landfyllinguna hafi ekki gefið tilefni til frekari sýnatöku á landi. Fram kemur að í framhaldinu hafi verið ákveðið að kanna hvort mengunarefni (olíuefni og PCB) hefðu safnast upp á sjávarbotni Elliðavogs framan við Gufuneshauga. Eitt sýni af þeim sem tekin voru hafi mælst með styrk mengunar sem sé greinilega aukinn og samkvæmt viðmiðunargildi á styrk mengandi efna í dýpkunarefni falli efnið í svokallaðan II. flokk. Efni sem falli í þann flokk sé hins vegar skilgreint sem ómengað dýpkunarefni og ekki settar takmarkanir á varpi þess í hafið og því engar hömlur settar á meðferð efnisins ef það verði notað sem fyllingarefni. Á grundvelli þessarar niðurstöðu hafi ekki verið talin ástæða til frekari sýnatöku á botnefninu en ef fyllingarframkvæmdir hafi hinsvegar í för með sér uppgröft á sjávarbotni og notkun á dýpri lögum botnsets í uppfyllingu kunni frekari sýnatöku að vera þörf, að mati Umhverfis- og heilbrigðisstofu. Fram kemur í matsskýrslu að þar sem notast verði við flotlögn við dælingu efnis til landfyllinga úr dæluskipi gerist ekki þörf á að grafa rennu fyrir skipið og valda þannig umröti á botnseti. Fram kemur að öll meðferð dýpkunarefnis, m.a. þess efnis sem fyrirhugað sé að nota sem undirlag fyllinga og falli til vegna dýpkunar í Reykjavíkurhöfn, verði í fullu samráði við Umhverfisstofnun og Umhverfis- og heilbrigðisstofu Reykjavíkur.

Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að stofnunin telji ekki ástæðu til aðgerða vegna mengaðs sjávarsets við Gufunes, svo fremi að áætluðu verklagi verði fylgt eftir og að ekki verði hreyft við botnseti vegna framkvæmdanna.

Í matsskýrslu kemur fram að könnuð hafi verið möguleg áhrif fyrirhugaðra landfyllinga á strauma í nærliggjandi sundum og hafi sjávarstraumar verið reiknaðir með og án landfyllinga. Í útreikningum án landfyllinga hafi verið gert ráð fyrir fyllingum við Skarfabakka og Kleppsbakka enda séu þær fyllingar nú þegar í vinnslu. Reiknað hafi verið rennsli, sjávarhæð, straumhraði og stefna. Samkvæmt niðurstöðum útreikninga muni engin breyting verða á sjávarhæð vegna landfyllinganna en óverulegar breytingar verði á rennsli og straumhraða. Þá séu meginniðurstöður útreikninga þær að landfyllingar við Gufunes muni hafa hverfandi áhrif á sjávarfallastrauma.

4.3.1 Áhrif á lífríki fjöru og sjávarbotns

Í matsskýrslu kemur fram að fjörunni við vestari landfyllinguna hafi verið raskað á margvíslegan hátt m.a. með uppfyllingu vegna urðunar sorps og með lagningu frárennslislagna. Annars staðar á svæðinu hafi fjörunni einnig verið raskað víða m.a. í Eiðsvík í tengslum við lagningu frárennslislagna. Auk þessa sé fjara á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði undir áhrifum mikillar lífrænnar mengunar. Fram kemur að Líffræðistofnun Háskólans hafi gert athugun á fjörum við Gufunes og telji ekki brýna þörf á frekari rannsóknum á fjörum á svæðinu vegna fyrirhugaðra landfyllinga. Miðað við núverandi ástand bendi ekkert til þess að fjöru lífríki á svæðinu sé sérstætt.

Í matsskýrslu kemur fram að skv. niðurstöðum rannsókna Líffræðistofnunar Háskólans á lífríki sjávarbotns þess svæðis sem hverfa muni undir landfyllingar út af Gufunesi hafi ekki fundist sjaldgæfar tegundir sem vert sé að vernda og algengustu tegundirnar hafi áður fundist víða á botni héraendis og oft verið áberandi í öðrum samfélögum.

4.3.2 Áhrif á laxfiska

Í matsskýrslu kemur fram að farleiðir laxfiska liggi sitt hvoru megin við Viðey og meðal annars um það svæði sem fyrirhugað sé að fylla upp. Ekki hafi farið fram rannsóknir á dreifingu gruggs vegna efnislosunar og gerðar landfyllinga á svæðinu eða hugsanlegum áhrifum þess á farleiðir laxfiska. Í matsvinnu vegna lagningu Sundabrautar hafi verið reiknað með, út frá sjávarstraumum, að grófari hluti gruggs myndi falla til botns innan við 100-150 m frá upptökunum. Fínasti hlutinn geti hins vegar borist í sviflausn allt að 500 m. Fram kemur að gera megi ráð fyrir að samskonar dreifing gruggs geti átt sér stað vegna landfyllinga við Gufunes en ekki sé talið að lax veigri sér við gruggi nema í mjög miklum styrk en óæskileg efni sem fylgi með í grugginu geti valdi skaða. Gruggmyndun verði haldið í lágmarki, m.a. með því að útbúa garð syðst á fyllingarsvæðinu við upphaf framkvæmda. Að auki verða byggðir þvergarðar, eftir því sem þörf verði á, til að hólfa fyllingarsvæði niður og takmarka þannig enn frekar dreifingu gruggs. Ekki verði unnið að byggingu varnargarðs og hólfa frá 1. maí til 30. september, þ.e. innan þess tímabils sem sé viðkvæmast fyrir laxinn.

Í umsögn veiðimálastjóra er bent á mikilvægi þess að ekki verði unnið við gruggmyndandi framkvæmdir á veiðitíma laxfiska.

Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að stofnunin telji að fyrirhugað verklag við gerð landfyllinga sé forsenda þess að koma megi í veg fyrir óæskileg áhrif á laxfiska. Setja verði það skilyrði fyrir framkvæmdum að bygging varnargarðs og hólfa fari fram utan göngutíma laxfiska, þ.e. á tímabilinu frá 1. maí til loka september.

4.3.3 Áhrif á fugla

Í matsskýrslu kemur fram að fuglatalningar hafi fari fram á völdum talningarstöðum frá Gufuneshöfða að Geldinganesiði og einnig í innri hluta Eiðsvíkur, innan við nyrðri uppfyllinguna. Alls hafi sést 39 tegundir fugla á og við Gufunes. Fram kemur í sérfræðiskýrslu um fuglalíf við Gufunes¹ að margæs hafi verið algeng í Eiðsvík í tveimur talningum sem fóru fram í fyrri hluta maí og þá algengari en æðarfugl. Fjöldi þeirra sé næstum nógu mikill, til að svæðið nái skilgreiningu Alþjóða fuglaverndarsamtakanna og Ramsarsáttmálans, um alþjóðlega mikilvæg svæði. Fram

¹ Fylgiskjal með matsskýrslu. Fuglalíf við Gufunes, Áfangaskýrsla. Óli Jóhann Hilmarsson, 2004.

kemur í matsskýrslu að grágæs, stormmáfur, svartbakur, hrafn og himbrimi, sem séu á valista, hafi fundist við talningar í Gufunesi og Eiðsvík en engin þeirra tegunda séu taldar í verulegri hættu vegna fyrirhugaðra uppfyllinga. Þar sem æðarfugl sé langalgengasti fuglinn muni áhrif uppfyllinga væntanlega verða mest á þá tegund þar sem fæðusvæði fuglsins muni hverfa. Fram kemur að bein áhrif landfyllinga á fugla verði einkum þau að með því að þekja 46 hektara lands verði fæðuframboð minna fyrir fuglana og þar af leiðandi rýrari fuglafána. Óbein áhrif muni tengjast truflun vegna umferðar á framkvæmdatíma sem gæti leitt til flóttu fugla og afleiðingin yrði fátæglegri fána, bæði hvað varði fjölda og fjölbreytni.

Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að miðað við umfjöllun í framlögðum gögnum Reykjavíkurborgar muni fyrirhuguð framkvæmd ekki hafa umtalsverð áhrif á fuglalíf. Hins vegar er bent á að skv. sérfræðiskýrslu um fuglalíf hafi gengið mikið á fjörur og leirur á höfuðborgarsvæðinu vegna ýmis konar framkvæmda, s.s. landfyllinga en slík svæði séu afar mikilvæg fyrir fugla. Nú hafi allar fjörur frá Gufunesi og út á Seltjarnarnes verið eyðilagðar, að frátöldum innanverðum Grafarvogi og litlum hluta Laugarness. Stofnunin vekur athygli á að skv. Ramsarsamningnum, sem sé sáttmáli um votlendi sem hafi alþjóðlegt gildi einkum fyrir fuglalíf, séu votlendissvæði skilgreind mjög víðtækt og nái m.a. yfir mýrar, flóa, fen og vötn með fersku, ísöltu eða söltu vatni, þar á meðal sjó þar sem dýpi sé innan við 6 m og teljist því grunnsævi einnig til votlendis skv. samningnum. Í úrskurðum um mat á umhverfisáhrifum framkvæmda hafi verið mörkuð sú stefna að ef fyrirhugaðar framkvæmdir hafi í för með sér rask á votlendi verði endurheimt a.m.k. jafnmikið votlendi og það sem raskist við framkvæmdirnar. Ekki hafi þó enn verið gerð krafa um endurheimt grunnsævis, heldur hafi eingöngu verið um að ræða endurheimt votlendis á landi. Ætla megi að erfiðara sé um vik við endurheimt grunnsævis en votlendis á landi en slíkt hljóti að kalla á enn íhaldssamari stefnu hvað varði rask á grunnsævi vegna framkvæmda. Umhverfisstofnun telur að falla beri frá fyrirhugaðri landfyllingu í Eiðsvík til verndar fjörunni en verði það ekki gert sé ástæða sé til að endurheimta votlendi í stað þess sem raskist.

Í svörum Reykjavíkurborgar kemur fram að framkvæmdaraðili sé meðvitaður um þá umræðu sem átt hafi sér stað í tengslum við endurheimt votlendis og mikilvægi þess. Í þessu tilviki telji Reykjavíkurborg að nokkuð langt sé seilst í skilgreiningu á votlendi og af þeim sökum hafi ekki þótt við hæfi að leggja til mótvægisáðgerðir vegna þess lands sem tapist vegna landfyllinga.

Fuglavernd bendir á í athugasemd sinni að fyrirhuguð landfylling í Eiðsvík samræmist ekki markmiðum Staðardagskrár Reykjavíkurborgar. Þá sé ekki minnst á í matsskýrslu þau samlegðaráhrif sem líta beri til þegar raska eigi ósnortnum fjörusvæðum á höfuðborgarsvæðinu, þar sem stöðugt hafi gengið á slík svæði. Tekið er undir álit í sérfræðiskýrslu um fuglalíf að endurheimta beri votlendissvæði, annað hvort grunnsævi eða inn til landsins og er gerð tillaga um nokkur svæði sem komi til greina m.a. við Elliðavog, eyjar á Kollafirði, s.s. Viðey, Engey og Þerney. Jafnframt megi benda á Leynimýri í Öskjuhlíð, Vatnsmýri, Mýrar í Úlfarsárdal, t.d. við Lambhaga, Úlfarsá og Óskot. Fram kemur að á Kjalarnesi sé talsvert af röskuðu votlendi, sem hafi ekki verið nýtt til túnræktar eða annarrar landnotkunar, t.d. votlendi við Saltvík, Kollafjarðarflói og Álfsnes. Þá sé víða á Innnesjum framræst votlendi og innan Mosfellsbæjar, t.d. framræst votlendi í Mosfellsdal. Fram kemur að mögulegt sé að búa til tjarnir eða annars konar votlendi, sem geti nýst votlendisfuglum á ýmsan hátt.

Í svörum Reykjavíkurborgar kemur fram að markmið Staðardagskrár snúi ekki eingöngu að verndun náttúrulegs umhverfis. Fyrirhugaðar framkvæmdir við landfyllingar og seinni tíma uppbygging á þeim sé talin þjóna margs konar málaflokkum Staðardagskrár þó svo ekki sé samræmi við það markmið að höfuðstóll náttúrusvæða haldist óskertur. Fram kemur að þar sem Reykjavíkurborg sé í örum vexti sé erfitt að varðveita alla þá ósnortnu náttúru sem enn sé að finna á Reykjavíkursvæðinu. Við skipulagsgerð sé reynt að fara bil beggja, þ.e. að halda áfram uppbyggingu á svæðum sem m.a. vegna staðsetningar þyki hentug til framtíðaruppbyggingar en um leið gæta þess að ekki sé verið að skerða svæði sem þyki sérstæð hvað náttúrufar varðar. Fram kemur að Gufuneshöfði, Grafarvogur og Viðey í næsta nágrenni við fyrirhugað framkvæmdasvæði hafi verið skilgreind sem náttúruverndarsvæði m.a. vegna mikilvægis þeirra fyrir fuglalíf. Ekki hafi þótt ástæða til þess að vernda Eiðsvík vegna mikilvægis fyrir fugla og styðji sú athugun sem gerð hafi verið í matsvinnunni þá ákvörðun. Varðandi endurheimt votlendis er vísað til svara við umsögn Umhverfisstofnunar.

5 NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Reykjavíkurborg hefur tilkynnt til athugunar, samkvæmt lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum, gerð tveggja landfyllinga við Gufunes í Reykjavík, samtals um 46 ha að stærð. Annar áfanginn, alls um 34 ha, felur í sér gerð landfyllingar við vestanvert Gufunes í beinu framhaldi af gömlu sorphaugunum í Gufunesi. Hinn áfangi landfyllinganna felur í sér gerð um 12 ha fyllingu frá Gufunesi norðanverðu út í Eiðsvík. Áætluð heildarefnisþörf er um 4,1 milljónir m³. Gert er ráð fyrir að efni komi aðallega úr námum á hafsbotni auk uppgrafins efnis sem til fellur vegna jarðvinnsluframkvæmda á höfuðborgarsvæðinu, dýpkunarefnis úr framkvæmdum við Sundahöfn og efnis úr námum á landi. Stefnt er að því að framkvæmdir hefjist sem fyrst og er gert ráð fyrir að framkvæmdatími verði allt að 10 ár.

5.1 ÁHRIF Á LANDNOTKUN

Í framlögðum gögnum Reykjavíkurborgar hefur komið fram að tekin hafi verið ákvörðun um að hætta við uppbyggingu nýs hafnarsvæðis á Geldinganesi sem jafnframt taki til hluta fyrirhugaðra landfyllinga en ekki felist í þeirri ákvörðun breyting á umfangi þeirra. Í umsögn Umhverfisstofnunar hefur komið fram að þar sem hætt hafi verið við byggingu hafnar í Eiðsvík séu forsendur nyrðri landfyllingarinnar ekki fyrir hendi og fyrirhugaðar útlínur hennar ekki í samræmi við strandlínu og landslagsheildir á svæðinu. Bent er á að röskun fjörunnar í Eiðsvík sé í ósamræmi við stefnumótun í samþykktri Staðardagskrá 21 fyrir Reykjavík þar sem stefnt sé m.a. að því að höfuðstóll náttúrusvæða haldist óskertur og að náttúrulegum fjölbreytileika lífríkis verði við haldið. Því beri að falla frá nyrðri landfyllingunni til verndar fjörunni í Eiðsvík og við endurskoðun áætlana um landnotkun á Geldinganesi eigi m.a. að taka tillit til þess að strandsvæði séu tilvalin til útivistar. Siglingastofnun hefur bent á að ekki sé gerð grein fyrir samræmi við fyrirhugaða hafnarbakka Reykjavíkur og hvert svigrúm verði til dýpkunar hafnarinnar með tilkomu fyrirhugaðra landfyllinga. Taka þurfi tillit til þess við fyrirhugaða landnotkun á landfyllingum að í Kleppsvík, gengt landfyllingunum, sé stærsta höfn landsins með starfsemi allan sólarhringinn.

Í framlögðum gögnum Reykjavíkurborgar hefur verið bent á að svigrúm sé til að endurskoða afmörkun landfyllingar í Eiðsvík á síðari stigum þar sem byrjað verði syðst á vestari landfyllingunni. Hvað varði athugasemd um að landfylling í Eiðsvík sé í ósamræmi við Staðardagskrá Reykjavíkurborgar sé ljóst að með þeim framkvæmdum sé gengið á höfuðstól óskertra náttúrusvæða innan borgarlandsins en að öðru leyti séu fyrirhugaðar framkvæmdir ekki í ósamræmi við önnur markmið Staðardagskrárinnar sem lúta að verndun náttúru. Fram kemur að samráð verði haft við Reykjavíkurborg um útfærslu á útmörkunum landfyllinga í því skyni að tryggja að svigrúm verði nægjanlegt til dýpkunar vegna framkvæmda við Vogabakka. Tekið verði á hugsanlegu ónæði og hávaða frá Sundahöfn við gerð skipulagsáætlana fyrir svæðið.

Skipulagsstofnun bendir á að gerð landfyllinga við Gufunes er sú framkvæmd sem tilkynnt er til athugunar stofnunarinnar. Hins vegar eru forsendur Reykjavíkurborgar fyrir gerð þeirra þær að þar skapast rými fyrir blandaða íbúðarbyggð. Framkvæmdir við gerð íbúðarbyggðar falla ekki undir ákvæði laga um mat á umhverfisáhrifum og er um þær fjallað við gerð skipulagsáætlana fyrir svæðið skv. ákvæðum skipulags- og byggingarlaga.

Skipulagsstofnun telur ekki forsendur fyrir því að leggjast gegn nyrðri landfyllingunni í Eiðsvík á grundvelli þess að fyrirhuguð sé breytt landnotkun á henni miðað við fyrra

skipulag. Hins vegar hvetur stofnunin til þess að Reykjavíkurborg skoði hvort svigrúm sé til að laga útlínur landfyllingar í Eiðsvík að útlínun strandlínu og landslagsheilda í samráði við Umhverfisstofnun. Auk þess telur stofnunin að hafa þurfi samráð við Reykjavíkurhöfn um útmörk landfyllinga, m.t.t. svigrúms til dýpkunar vegna framkvæmda við Vogabakka eins og Reykjavíkurborg áformar. Þá telur Skipulagsstofnun að til að draga úr hugsanlegum neikvæðum áhrifum frá starfsemi í Sundahöfn á hljóðvist í fyrirhuguðu íbúðarhverfi á landfyllingum eigi að vera unnt að haga skipulagi hverfisins þannig að tryggt verði að hljóðvist standist viðmiðunarmörk reglugerðar um hávaða.

Fyrir liggur að á framkvæmdatíma mun þungaumferð vegna efnisflutninga á landi aukast um aðliggjandi götur. Í ljósi þess að áætlaður framkvæmdatími mun ná yfir allt að 10 ár telur Skipulagsstofnun að ónæði í nærliggjandi íbúðarhverfum vegna efnisflutninga verði ekki verulegt.

5.2 HÆTTUR

Samkvæmt framlögðum gögnum Reykjavíkurborgar og umsögn Umhverfisstofnunar ríkir óvissa um þann tíma sem gas kann að myndast í gömlu öskuhaugunum í Gufunesi og þá hættu sem fólki getur stafað af gasinu. Skipulagsstofnun telur þó, í ljósi framlagðra gagna Reykjavíkurborgar, að ekki sé líklegt að hætta stafi af gasmyndun fyrir starfsmenn á framkvæmdatíma landfyllinga, m.a. vegna fyrirkomulags við þær, en leggur áherslu á að fræða þurfi starfsmenn við fyrirhugaðar framkvæmdir um mögulegar hættur og viðbrögð við þeim eins og áformað er af hálfu Reykjavíkurborgar. Í umsögn Umhverfisstofnunar hefur verið bent á að vegna gasmyndunar þurfi að gera ítarlegt áhættumat vegna búsetu á svæðinu. Skipulagsstofnun telur að ástæða sé til að fram fari áhættumat vegna búsetu á svæðinu í tengslum við gerð skipulagsáætlana fyrir svæðið.

5.3 ÁHRIF Á LÍFRÍKI

5.3.1 Áhrif á laxfiska

Fyrir liggur að vestari landfyllingin við Gufunes verður í beinu framhaldi af gömlu sorphaugunum í Gufunesi. Samkvæmt niðurstöðum mælinga Umhverfis- og heilbrigðisstofu Reykjavíkur reyndist mengun í botnsseti þar vera undir viðmiðunarmörkum á öllum sýnatökustöðum nema einum. Farleiðir laxfiska liggja m.a. um fyrirhugað framkvæmdasvæði. Talið sé að grugg sem rótast upp við framkvæmdir muni ekki hafa verulega neikvæð áhrif á laxfiska en hugsanleg mengunarefni, sem fylgi gruggi, geti valdið þeim skaða. Skipulagsstofnun telur það fyrirkomulag við gerð landfyllinga, sem áformað er af hálfu Reykjavíkurborgar og fjallað er um í kafla 3.2 í þessum úrskurði, vera til þess fallið að draga úr útbreiðslu gruggs. Skipulagsstofnun telur þó að Reykjavíkurborg þurfi að halda framkvæmdum við gerð grjótvárnargarðs og hólfa, utan tímabilsins frá 1. maí til 30. september, þar sem mestar líkur eru á því að þær framkvæmdir valdi umróti og útbreiðslu gruggs. Með því að fylgja ofangreindu verklagi telur stofnunin að komist verði hjá verulega neikvæðum áhrifum á laxfiska. Skipulagsstofnun leggur áherslu á að meðferð dýpkunarefnis úr Sundahöfn, sem fyrirhugað er að nota í undirlag fyllingar, verði í samráði við Umhverfisstofnun.

5.3.2 Áhrif á fugla

Í umsögn Umhverfisstofnunar og athugasemd Fuglaverndar hefur komið fram að mjög hafi gengið á fjörur og leirur á höfuðborgarsvæðinu á undanförunum árum, en

slík svæði séu mjög mikilvæg fuglasvæði. Líta beri til samlegðaráhrifa fyrirhugaðra framkvæmda með framkvæmdum sem nú þegar hafa raskað fjörum m.t.t. mikilvægis þeirra svæða sem enn eru ósnortin. Bent er á að grunnsævi út að 6 m dýpi falli undir skilgreiningu á votlendi í Ramsarsamningnum. Fram kemur það álit að ástæða sé til að endurheimta votlendissvæði, annað hvort á grunnsævi eða inn til landsins, til mótvægis við það votlendi sem raskast vegna fyrirhugaðra framkvæmda.

Fyrir liggur að fyrirhugaðar framkvæmdir munu ekki hafa áhrif á fugla á válista en raska búsvæðum og draga úr fæðuframboði fugla. Samkvæmt framlögðum gögnum hefur náttúrulegum fjöru- og leirusvæðum á höfuðborgarsvæðinu fækkað á umliðnum árum og þar með búsvæðum ýmissa fuglategunda. Fyrir liggur skilgreining á votlendi í Ramsarsamningnum, sem Ísland er aðila að, sem nær til grunnsævis út á 6 m dýpi, auk þess sem leirur og fitjar njóta sérstakrar verndar skv. náttúruverndarlögum og ber að forðast röskun þeirra. Skipulagsstofnun tekur undir það álit sem fram kemur í umsögn Umhverfisstofnunar um að erfiðara sé um vik við endurheimt grunnsævis en votlendis á landi og að hafa ætti það sjónarmið til hliðsjónar þegar ráðist er í framkvæmdir sem raska fuglasvæðum á grunnsævi. Í athugasemd Fuglaverndar hefur verið bent á nokkur svæði á og við höfuðborgarsvæðið sem gætu verið vel fallin til endurheimtar. Í ljósi fyrrnefndra atriða, m.a. fækkunar náttúrulegra fjara og leira á höfuðborgarsvæðinu vegna framkvæmda, telur Skipulagsstofnun eðlilegt að Reykjavíkurborg beiti sé fyrir verndun votlendis á höfuðborgarsvæðinu en einnig endurheimt votlendis þar sé þess kostur. Einnig vísast til kafla 5.1 að framan.

5.4 NIÐURSTAÐA

Reykjavíkurborg hefur tilkynnt til athugunar, samkvæmt lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum, gerð tveggja landfyllinga við vestanvert og norðanvert Gufunes í Reykjavík, samtals um 46 ha að stærð. Áætluð heildarefnisþörf til framkvæmdanna er um 4,1 milljónir m³.

Gerð landfyllinga við Gufunes og efnistaka samfara þeim er forsenda fyrir blandaðri íbúðarbyggð á Gufunessvæðinu en uppbygging á fyrirhuguðum landfyllingum fellur ekki undir ákvæði laga um mat á umhverfisáhrifum. Skipulag og uppbygging byggðar á landfyllingunum getur eingöngu komið til umfjöllunar samkvæmt lögum um mat á umhverfisáhrifum sem afleiddar framkvæmdir og óbein áhrif af þeirri framkvæmd sem fellur undir lögin, sem í þessu tilfelli eru gerð landfyllingar og efnistaka. Skipulagsstofnun telur ekki forsendur til þess að leggjast gegn nyrðri landfyllingunni vegna breyttrar landnotkunar skv. nógildandi aðalskipulagi miðað við fyrra Aðalskipulag Reykjavíkur 1996-2016, eins og Umhverfisstofnun hefur lagt til. Skipulagsstofnun hvetur Reykjavíkurborg til að hafa samráð við Umhverfisstofnun um skoðun endanlegra útlína nyrðri landfyllingarinnar þannig að hún falli sem best að strandlínu og landslagsheildum, auk samráðs við Reykjavíkurhöfn um útmörk fyllinga, m.t.t til dýpkunar hafnarsvæðis við Vogabakka. Skipulagsstofnun telur líklegt að starfsmönnum við gerð landfyllinga stafi ekki hættu af hugsanlegu útstreymi gass frá sorphaugunum í Gufunesi, en telur að fræða þurfi starfsmenn um hugsanlega hættu og viðbrögð við henni. Skipulagsstofnun telur að ástæða sé til að fram fari áhættumat vegna búsetu á svæðinu í tengslum við gerð skipulagsáætlana fyrir byggð á landfyllingum.

Skipulagsstofnun telur unnt að draga úr útbreiðslu gruggs vegna framkvæmdanna og hugsanlegum áhrifum þess á laxfiska með þeirri framkvæmdatilhögun sem lýst er í framlögðum gögnum Reykjavíkurborgar og fjallað er um í kafla 3.2 í þessum úrskurði. Í því sambandi þarf að halda öllum framkvæmdum við gerð varnargarðs og

Þvergarða innan hans, utan göngutíma laxfiska, þ.e. á tímabilinu 1. maí til 30. september. Meðferð dýpkunarefnis úr Sundahöfn, sem fyrirhugað er að nota í undirlag fyllinga, þarf að vera í samráði við Umhverfisstofnun.

Skipulagsstofnun telur að framkvæmdin muni óhjákvæmilega hafa neikvæð áhrif á nokkrar algengar fuglategundir vegna skerðingar á fæðuöflunar- og búsvæði þeirra. Skipulagsstofnun telur að í því skyni að bæta fyrir neikvæð áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á fugla, í ljósi þess að mjög hefur gengið á náttúruleg leiru- og fjörusvæði vegna framkvæmda á höfuðborgarsvæðinu á undanförunum árum, sé eðlilegt að Reykjavíkurborg beiti sér fyrir verndun votlendis á höfuðborgarsvæðinu en einnig endurheimt votlendis þar sé þess nokkur kostur.

Varðandi stöðu skipulags og leyfisveitingar bendir Skipulagsstofnun á eftirfarandi:

1. Framkvæmdirnar eru í samræmi við Aðalskipulag Reykjavíkur 2001-2024.
2. Framkvæmdin er háð leyfisveitingum Reykjavíkurborgar samkvæmt skipulags- og byggingarlögum nr. 73/1997 m.s.br. Leita þarf leyfis Umhverfisstofnunar til að varpa dýpkunarefni í hafið skv. lögum nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda. Áður en framkvæmdaleyfi er gefið út þarf að leggja fram áætlun um efnistöku í samræmi við lög nr. 44/1999 um náttúruvernd

Á grundvelli gagna framkvæmdaraðila lögðum fram við athugun, umsagna, athugasemdar og svara framkvæmdaraðila við þeim er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að fyrirhuguð gerð landfyllinga við vestan- og norðanvert Gufunes í Reykjavík muni ekki hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif að uppfylltu tilteknu skilyrði sem gerð er grein fyrir í 6. kafla þessa úrskurðar.

6 ÚRSKURÐARORÐ

Í samræmi við 11. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram samkvæmt 10. gr. sömu laga af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu ásamt umsögnum, athugasemd og svörum framkvæmdaraðila við þeim.

Með vísun til niðurstöðu Skipulagsstofnunar sem gerð er grein fyrir í 5. kafla þessa úrskurðar er fallist á fyrirhugaða gerð landfyllinga við vestan- og norðanvert Gufunes í Reykjavík með því skilyrði að framkvæmdir við gerð grjótnargarðs og þvergarða innan hans verði utan göngutíma laxfiska, þ.e. frá 1. maí til 30. september.

7 KÆRUFRESTUR

Samkvæmt 12. gr. laga nr. 106/2000 má kæra úrskurð Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 16. febrúar 2005.

Reykjavík, 7. janúar 2005.

Þóroddur F. Þóroddsson

Jakob Gunnarsson

